

Päihdetilannekyselyjä tehdään ympäri Suomea

- Päihdetilannekyselyllä **kartoitetaan asukkaiden näkemyksiä paikallisesta päihdetilanteesta** ja ajatuksia ja toivomuksia mm. **päihdehaittojen vähentämisen keinoista**.
- Tuloksia voidaan hyödyntää alueen ehkäisevän päihdetyön kehittämisessä.
- Kysymysten aiheena ovat alkoholi, nikotiinituotteet ja rahapelit, lisäksi voidaan kysyä huumausaineista.
- Painopiste on erityisesti alaikäisten päihteiden käytössä.
- Kysymykset koskevat edeltävää 12kk aikaa.

Toteutuksesta

- THL tarjoaa valmiin kysymyspohjan, jota voi tarvittaessa muokata alueen tilanteeseen sopivaksi.
- Kysely toteutetaan sähköisesti ja kunta huolehtii kyselyn markkinoinnista esim. järjestöjä, kouluja ja oppilaitoksia, paikallismediaa ja some-kanavia hyödyntäen.

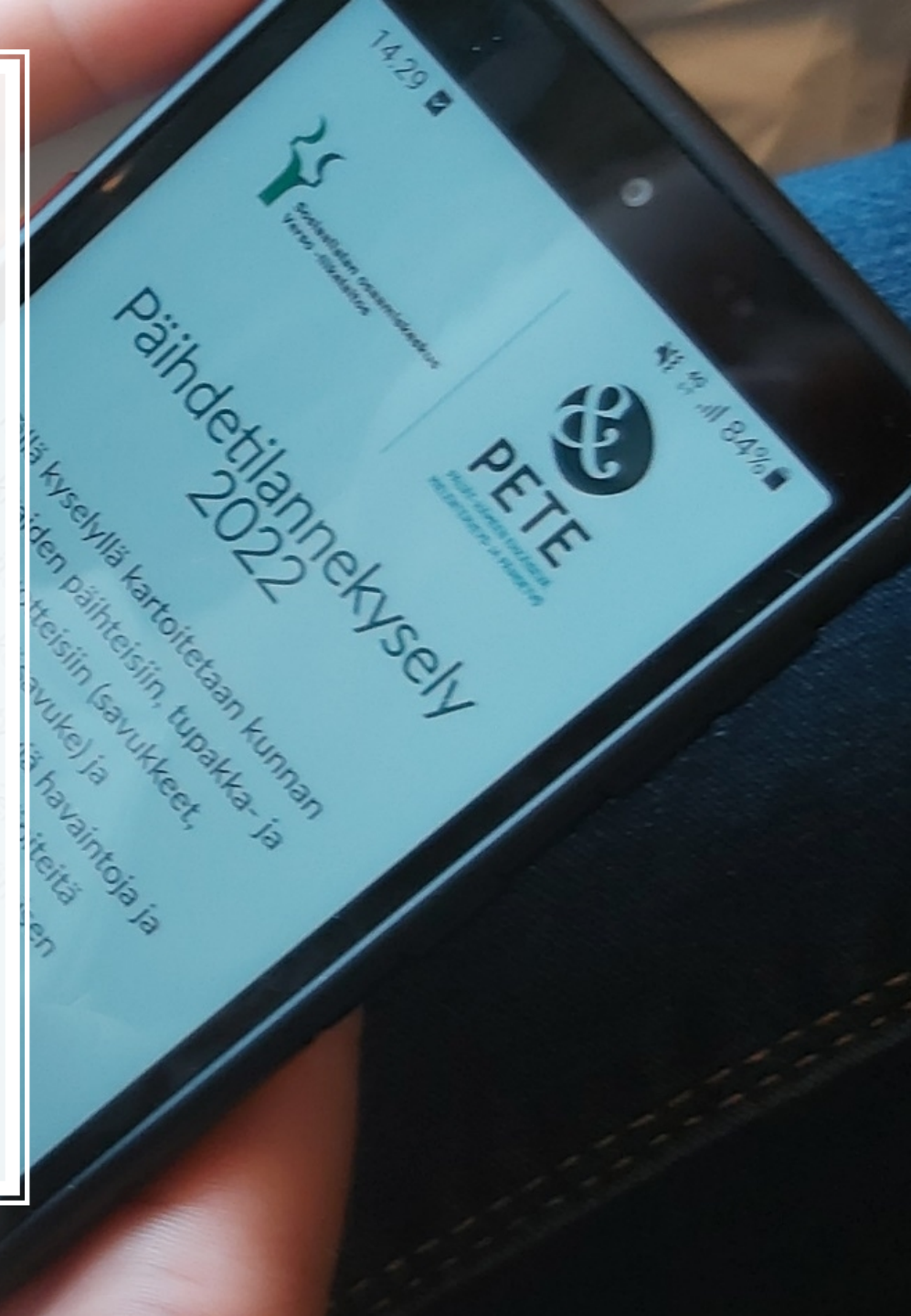
[THL](#)

Päihdetilannekysely Päijät-Hämeessä, Myrskylässä ja Pukkilassa 2022

- Kysely **toteutettiin** 5.-25.9.2022 Päijät-Hämeen kunnissa sekä Myrskylässä ja Pukkilassa.
- Kyselyä koordinoivat alueellisen ehkäisevän työn asiantuntija ja kuntien ehkäisevän työn koordinaattorit
- THL:n lomaketta käytettiin yli 18-vuotiaiden kohdalla.
- Lisäksi tehtiin nuorille suunnattu oma kysely, jonne alle 18-vuotiaat vastaajat ohjattiin automaattisesti.

- Kyselyyn **vastasi** 6577 päijäthämäläistä, joista
 - täysi-ikäisiä oli 3744
 - alle 18-vuotiaita oli 2833 (43 % vastaajista)
 - alueen vastausaktiivisuus oli 3,1 %

Päihdetilannekyselyn 2022 tulokset 8.11.2022 Anne-Marie Haavisto

Päijät-Hämeessä tuloksia esitellään seuraavista näkökulmista

- Vastaajat
- Päihdetilanne yleisesti
- Alaikäisten päihdetilanne
- Päihteistä ja niiden käytöstä aiheutuva huoli
- Varhainen tunnistaminen ja tuki
- Kuntalaiset vaikuttavat
- Mitä kuntalainen voi tehdä
- Miten lasten ja nuorten päihteidenkäyttöä voisi ehkäistä

Päihdetilannekyselyn 2022 tulokset 8.11.2022 Anne-Marie Haavisto

Sosiaalialan osaamiskeskus
Verso -liikelaitos

Vastaajat

Päijät-Häme, Myrskylä ja Pukkila 2022

	Täysi-ikäiset	Alle 18-vuotiaat	Yhteensä
Asikkala	85	5	90
Hartola	28	10	38
Heinola	249	151	400
Hollola	215	902	1117
Iitti	122	117	239
Kärkölä	88	165	253
Lahti	2333	1047	3380
Myrskylä	70	42	112
Orimattila	235	175	410
Padasjoki	38	78	116
Pukkila	71	34	105
Sysmä	199	92	291

Alaikäisistä vastaajista

57 % yläkouluikäisiä

32 % alakouluikäisiä

50 % tyttöjä

Täysi-ikäisistä vastaajista

75 % täysi-ikäisistä naisia

53 % 31-45-vuotiaita

30 % 46-60-vuotiaita

42 % työntekijöitä

16 % ylempiä toimihenkilöitä

10 % alempia toimihenkilöitä

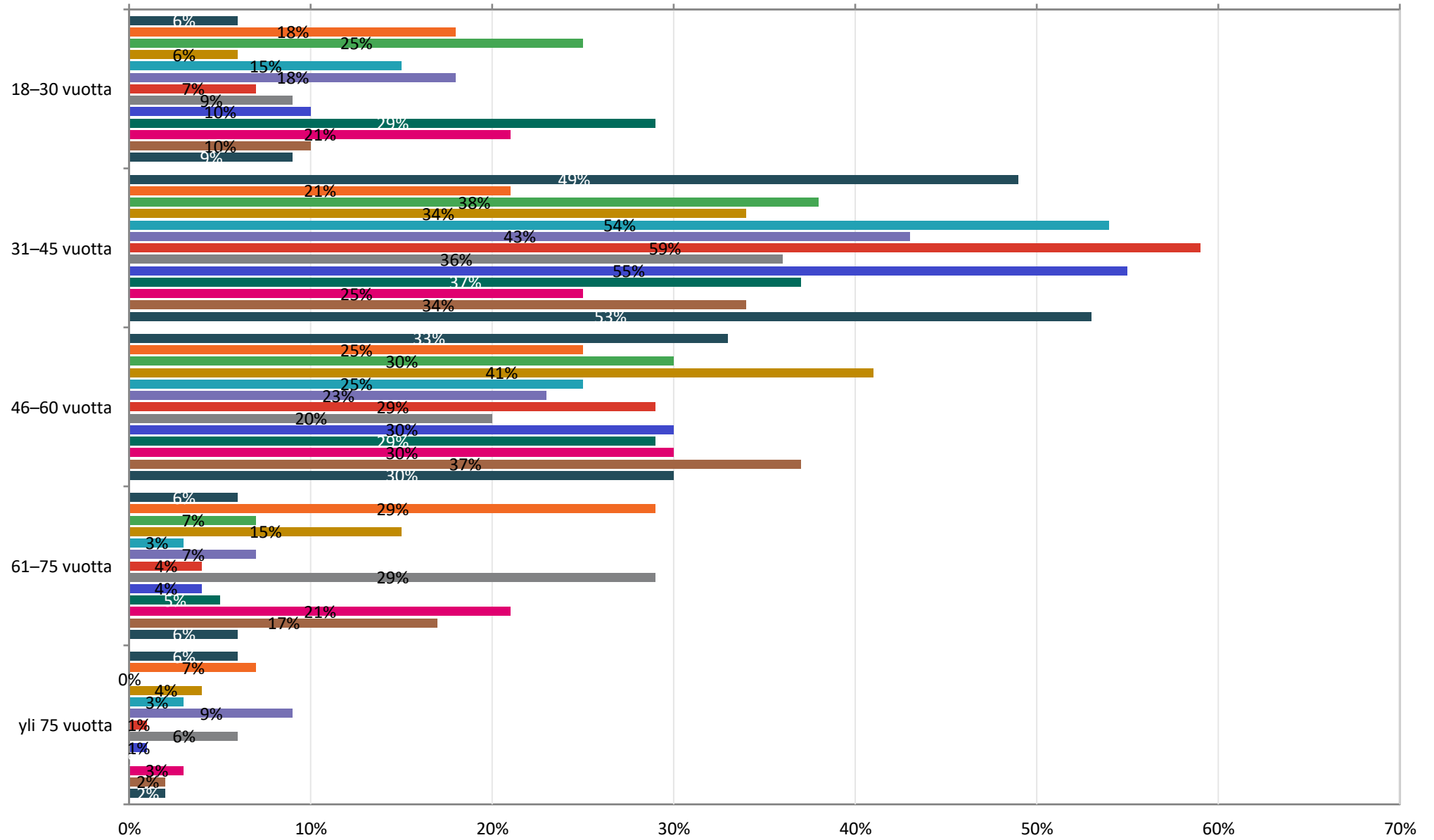
7 % eläkeläisiä

7 % opiskelijoita

67 % kokopäivätyössä

9 % osa-aikatyössä

Vastaajat ikäryhmittäin (yli 18-v)

Asikkala Hartola Heinola Hollola Iitti Kärkölä Lahti Myrskylä Orimattila Padasjoki Pukkila Sysmä Päijät-Häme

Tuloksista

1

Tuloksia tarkastellessa on huomioitava, etteivät ne kerro päihteitä käyttävien määrästä vaan siitä, miten hyvin ilmiöt näkyvät alueen ihmisille.

2

Kuntakohtaisten tulosten tarkasteleminen kunnissa on tärkeää ja vertailua voi tehdä, jos vastausaktiivisuus on riittävän suuri.

3

Tässä raportissa kerrotaan lähinnä koko alueen päihdetilanteesta. Nostoja kuntien eroista ei ole juurikaan tehty, koska vastaajaprofiilit ja aktiivisuus eivät ole olleet kaikilla kunnilla riittävän samanlaisia. Suurimpien kuntien suurempien vastausmäärien takia niissä näkyvät ilmiöt voivat dominoida koko alueen tuloksissa. Huumeet ja niitä näkyvästi käyttävät ihmiset korostuvat vastauksissa erityisesti kaupungeissa.

Päihdetilanne Päijät-Hämeessä, Myrskylässä ja Pukkilassa

- 1 Puolet aikuisista on sitä mieltä, että päihteitä käytetään liikaa
- 2 Huolta on enemmän läheisistä kuin itsestä
- 3 Valtaosa havaitsee alaikäisten päihteidenkäyttöä
- 4 Päihteiden välittämistä alaikäisille havaitaan monissa eri paikoissa
- 5 Lasten hyvinvoinnista kannetaan huolta
- 6 Huumeiden ja muiden päihteiden julkinen käyttö horjuttaa turvallisuutta

Päihdetilanne Päijät-Hämeessä, Myrskylässä ja Pukkilassa

- Alueen päihdetilanne aiheuttaa asukkaissa huolta.
- **Näkyvän päihteidenkäytön lisääntyminen** ahdistaa ja yksittäinen kuntalainen kokee itsensä usein neuvottomaksi siinä, miten tilannetta voisi parantaa.
- **Tupakansavulle altistuminen, roskaaminen ja päihtyneiden ihmisten väistely** koetaan haitoiksi.
- **Huumeidenkäytön näkyminen katukuvassa** puhuttaa useissa kunnissa.
- Huolta on **huumeita käyttävien voinnista**.
- **Rikollisuuden lisääntyminen ja turvattomuus suututtavat**.
- **Kuntalaiset turhautuvat** siihen, ettei asialle tehdä tarpeeksi.
- Huolta on **lasten tulevaisuudesta**.
- **Lasten ja nuorten päihteidenkäytöstä ja päihteidenkäytön näkemiselle altistumisesta** ollaan huolissaan
- **Päihteiden välittäminen alaikäisille** puhuttaa joka kunnassa.
- Päihteidenkäytön koetaan vaikuttavan siihen, **miten lasten ja nuorten uskalletaan antaa liikkua alueella**.
- Huumeidenkäytön lisääntymisen **pelätään normalisoivan huumeidenkäyttöä lapsille ja nuorille** ja viestivän heille siitä, ettei aikuisilla ole riittävästi keinoja puuttua siihen.

Mitä epäkohtia kuntalaiset ovat havainneet

Kysyttiin täysi-ikäisten kyselyssä avoimena kysymyksenä, vastaajia 1374 kpl

28% **Huumeiden käyttö, käyttävät**

23% **Päihteiden käyttö, käyttävät**

3% Pelaamiseen liittyvät

14% **Paihdekauppa**

9% **Välittäminen alaikäisille**

3% Ajaminen päihtyneenä, myynti päihtyneelle

10% **Turvattomuus, rikollisuus, ilkivalta, neulat**

8% **Häiriö tai pelko**

39% **Huoli lapsista**

2% Huoli ikääntyneistä ja vanhemmista työikäisistä

10% **Mt- ja päihdetyöhön liittyvät**

13% **Ehkäisevään työhön liittyvät**

2% Asenteeseen liittyvät, mielipide

4% Muu

Alueen päihdetilanteesta lyhyesti

- Nuoret näkevät aikuisia enemmän päihteiden **välittämistä alaikäiselle**.
- Aikuiset näkevät nuoria enemmän **alaikäisten päihteidenkäyttöä**, nuuskaa ja sähkötupakkaa lukuun ottamatta.
- Nuoret näkevät oman kunnan **alaikäisten päihteidenkäyttöä eniten puistoissa ja kadulla. Seuraavaksi eniten alkoholinkäyttöä sekä kannabiksen/muiden huumeiden käyttöä** nähdään **somessa** ja **tupakkatuotteiden käyttöä koulussa/nuorisotiloilla. Miltei yhtä moni** nuori on nähnyt oman kunnan **alaikäisten alkoholinkäyttöä koulussa/nuokulla** kuin **kotibileissä, tupakkatuotteiden käyttöä** yli 2,5 kertainen määrä.
- Aikuisista vain viidennes on sitä mieltä, että **humalajuomiseen** ei suhtauduta liian vapaasti.
- Reilu joka kymmenes aikuinen on havainnut tilanteita, joissa nuorelta näyttävän **ostajan ikää** ei ole tarkastettu.
- Sekä nuorista että aikuisista useampi on **enemmän huolissaan** läheisistä kuin itsestään.

On sitä mieltä, että asuinkunnassa käytetään liikaa	Täysi-ikäisistä	Alle 18-vuotiaista
alkoholia	54 %	24 %
tupakka- ja nikotiinituotteita	49 %	37 %
rahapelejä	22 %	14 %
	68 % muita päihteitä	19 % kannabista
		12 % muita huumausaineita

Päihteistä aiheutuva huoli

Täysi-ikäisistä

43 % **pelännyt** julkisella paikalla kohtaamaansa päihtynyttä
19 % kokenut ahdistelua tai kiusaamista
43 % **altistunut** julkisella paikalla tupakansavulle, niin, että on haitannut

On ollut huolissaan läheisen

34 % alkoholinkäytöstä
25 % tupakoinnista
10 % huumausaineiden käytöstä
9,5 % rahapelaamisesta

On ollut huolissaan omasta

7 % alkoholinkäytöstä
8 % tupakoinnista
0,8 % huumausaineiden käytöstä
2 % rahapelaamisesta

Alle 18-vuotiaista

72 % on **nähty** kodin ulkopuolella päihtyneen **heistä**
17 % on **pelottanut**
9,5 % on kokenut ahdistelua tai kiusaamista

On ollut huolissaan läheisen

12,5 % alkoholinkäytöstä
18 % tupakoinnista
5,5 % huumausaineiden käytöstä
3,6 % rahapelaamisesta

On ollut huolissaan omasta

3 % alkoholinkäytöstä
4,5 % tupakoinnista
2 % huumausaineiden käytöstä
2 % rahapelaamisesta

Alaikäisten päihdetilanne alueella

Täysi-ikäisistä

Havainnut, että kunnassa välitettäisi alaikäiselle

- 31,5 % alkoholia ja savukkeita
- 13 % sähkösavukkeita
- 27 % nuuskaa
- 21,5 % huumausaineita

Havainnut kunnassa alaikäisten

- 69 % alkoholinkäyttöä
- 83,5 % tupakointia
- 49 % nuuskaamista
- 35,5 % sähkösavukkeen käyttöä
- 18,5 % kannabiksen käyttöä
- 19 % muun huumausaineen käyttöä
- 23 % rahapelaamista

Alle 18-vuotiaista

Havainnut, että kunnassa välitettäisi alaikäiselle

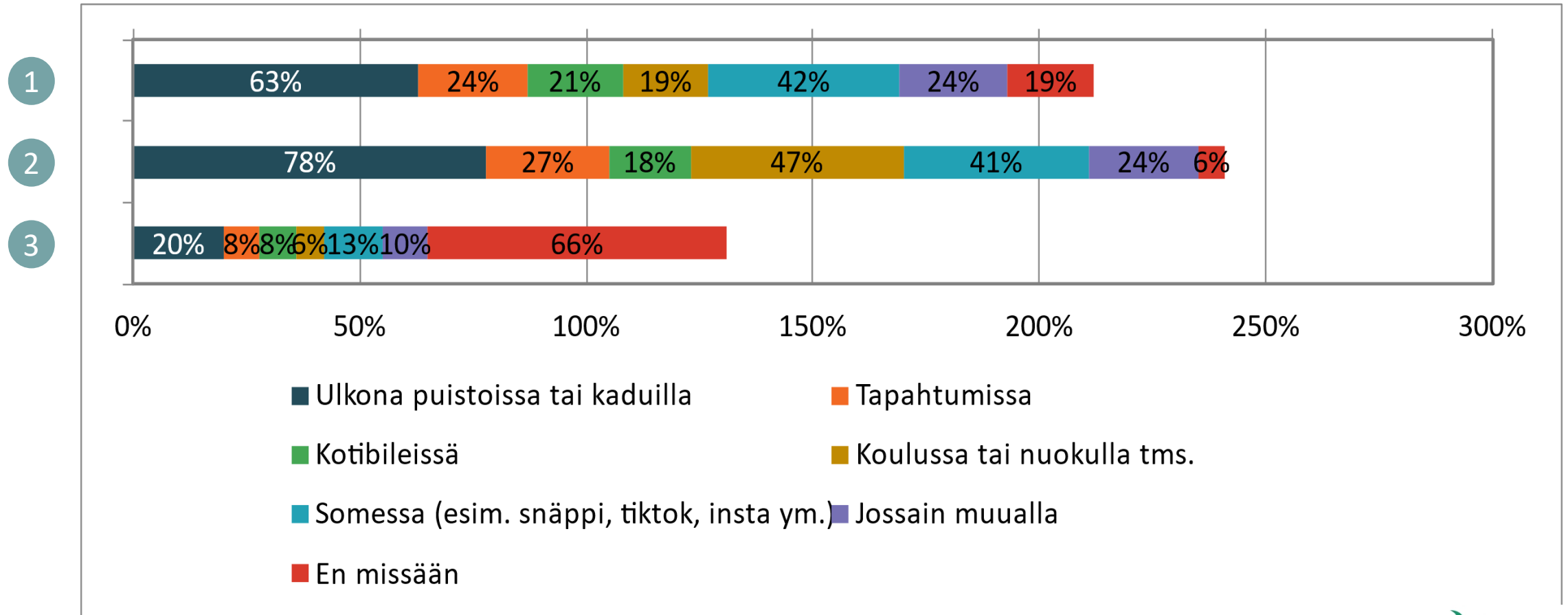
- 37,5 % alkoholia
- 42 % savukkeita ja sähkösavukkeita
- 37,5 % nuuskaa
- 14,5 % huumausaineita

Havainnut kunnassa alaikäisten

- 51 % alkoholinkäyttöä
- 71,5 % tupakointia
- 61 % nuuskaamista
- 65 % sähkösavukkeen käyttöä
- 15,5 % kannabiksen käyttöä
- 12 % muun huumausaineen käyttöä
- 23 % rahapelaamista

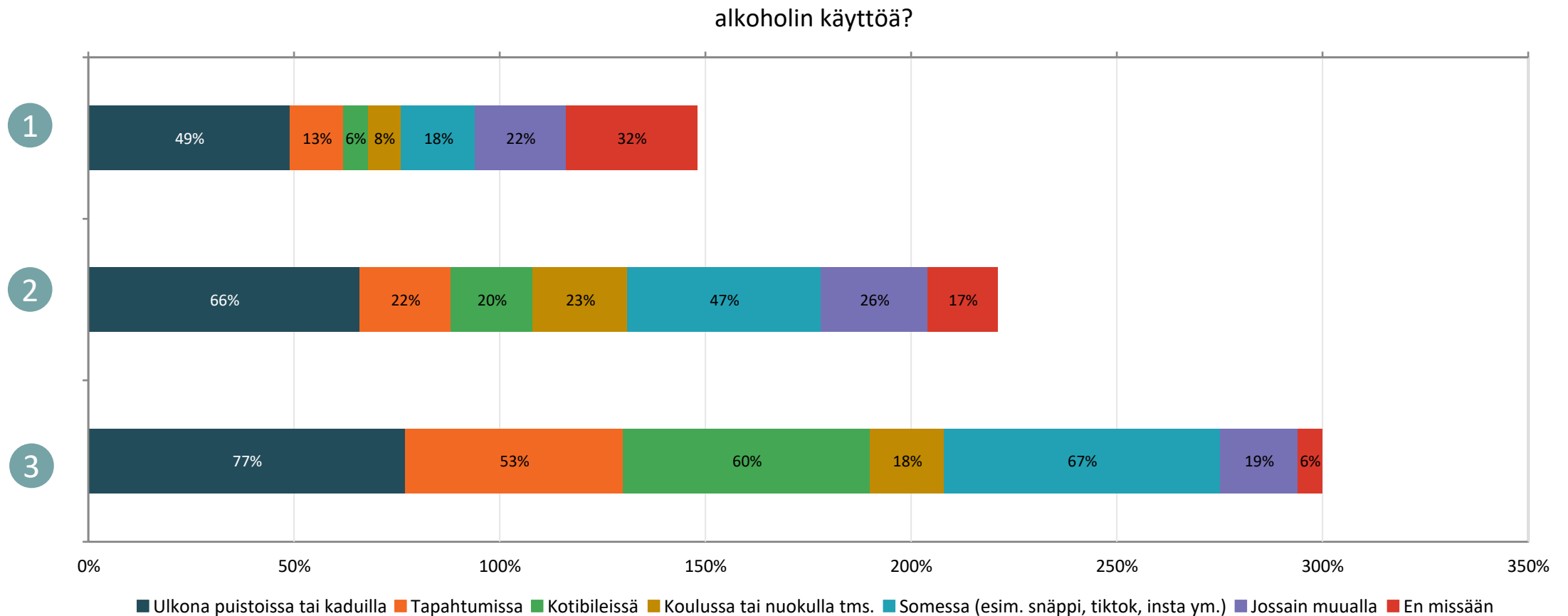
Missä alueen alle 18-vuotiaat ovat huomanneet oman kunnan alaikäisten

1. Alkoholin käyttöä
2. Tupakoimista tai nuuskaamista
3. Kannabiksen tai muun huumausaineen käyttöä

Missä alueen alle 18-vuotiaat ovat huomanneet oman kunnan alaikäisten

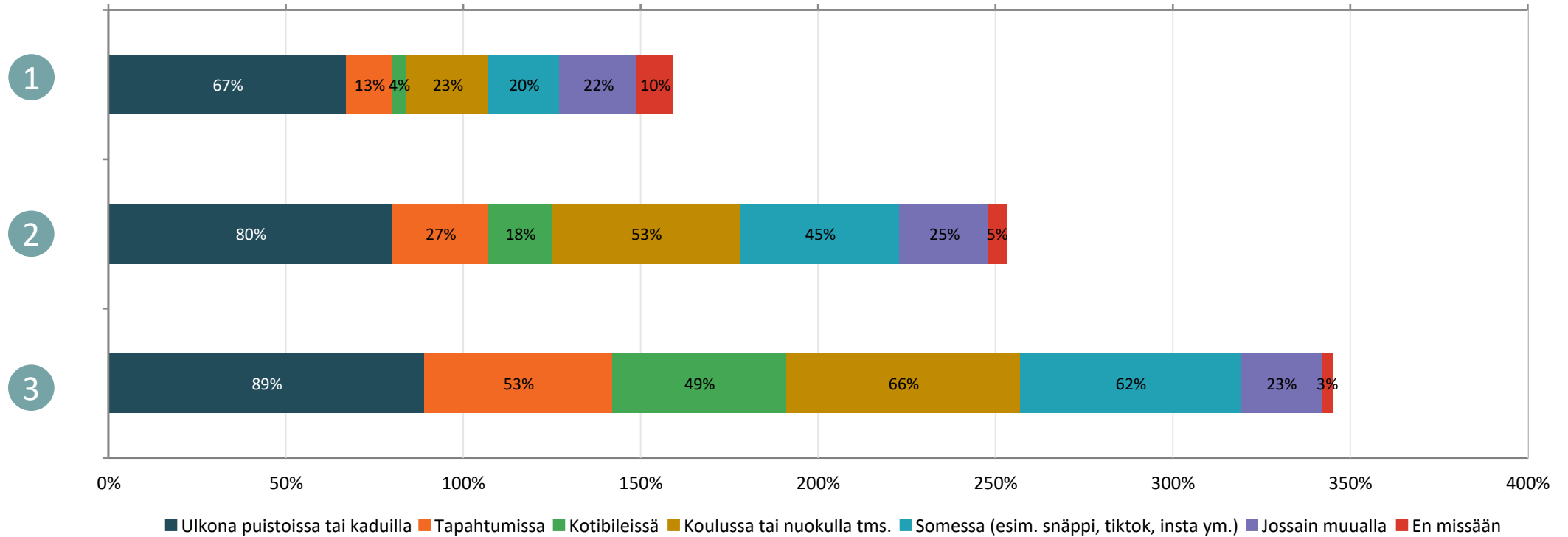
1. Alakoululaiset
2. Yläkoululaiset
3. Muut

Missä alueen alle 18-vuotiaat ovat huomanneet oman kunnan alaikäisten

1. Alakoululaiset
2. Yläkoululaiset
3. Muut

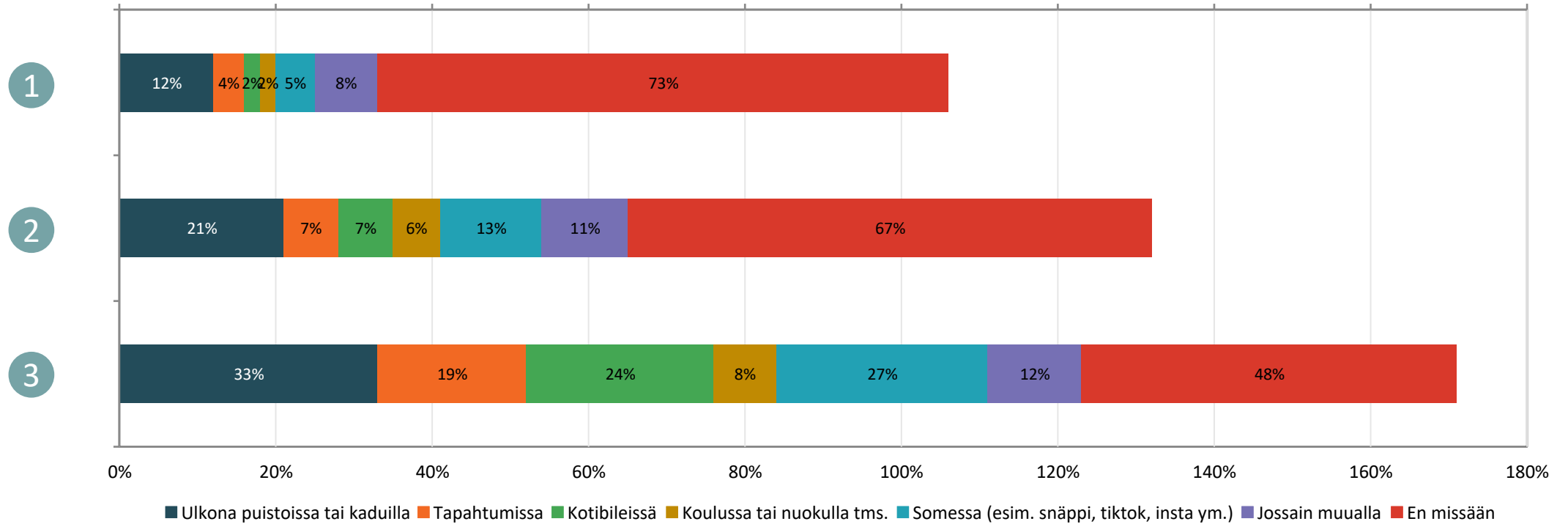
tupakoimista tai nuuskaamista?

Missä alueen alle 18-vuotiaat ovat huomanneet oman kunnan alaikäisten

1. Alakoululaiset
2. Yläkoululaiset
3. Muut

kannabiksen tai muiden huumausaineiden käyttöä?

Huomioita nuorten vastauksista – vertailu alakoulua ja yläkoulua käyvien sekä muiden nuorten vastauksista

Mitä vanhempi nuori on, sitä useammin hän

- koee, että päihteitä käytetään liikaa
- on **nähty alaikäisten päihteidenkäyttöä**, kannabiksenkäyttöä moninkertaisesti enemmän
- on nähnyt alaikäisten **päihteidenkäyttöä bileissä ja tapahtumissa**
- on **huomannut päihteen välittämistä** alaikäiselle, erityisesti alkoholin ja huumausaineiden
- on **huolissaan läheisen käytöstä** (vähiten huolta on rahapelaamisesta ja eniten tupakkatuotteiden käytöstä) ja **omasta käytöstä**, mutta ei usein
- **häneltä on kysytty** alkoholista ja tupakkatuotteista, pelaamisesta ja huumeista
- **tietää** tupakasta ja muista **päihteistä ja mistä saa tukea** päihteisiin liittyen
 - Alakouluikäisillä on eniten tietoa siitä, mistä saa tukea, jos on läheisestä huoli
- **on nähnyt päihtyneen**
- on **tullut** päihtyneen **kiusaamaksi tai ahdistelemaksi**
 - Yläkoululaisia on pelottanut vähiten

Päihteiden välittämistä alaikäisille havaitaan eri paikoissa

Täysi-ikäisistä 9 % kertoi avoimessa kysymyksessä alaikäisille välittämiseen liittyvistä havainnoistaan. Myös nuorten vastauksissa näkyi vahvasti huoli alaikäisille välittämisestä.

Vastauksissa mainittiin useita välityspaikkoja:

- kauppojen liepeitä
- Asuinalueita, keskusta-alueita
- kouluja
- tiettyjä taloja
- sosiaalisen median sovelluksia
esim. whatsapp, snapchat ja tiktok
- noutopaikkoja autoista

Alaikäiset saavat kyselyn tulosten mukaan päihteitä

- ikäisiltään välittäjiltä
- vanhemmiltaan
- täysi-ikäisiltä hakijoilta ja myyjiltä

Huolta oli myös lasten pyörimisestä torialueilla olevissa päihteitä käyttävien ihmisten ryhmissä, joissa päihteitä liikkuu. Välittämisestä oli kuultu esimerkiksi omilta lapsilta ja sitä oli nähty päivittäinkin.

*Nuoret kertovat, että aina löytyy joku 18 täyttänyt, joka välittää alaikäisillekin tupakkaa ja alkoholia. Myös huumeita saa ilman muuta, ja päihteiden välittäjiä saattaa pyöriä joskus jopa leikkipuistoissa ja koulujen piha-alueiden liepeillä. (A)
Tilaus tehdään mm. Snäpcatissä ja tupakka- ja alkoholituotteet toimitetaan ilmoitettuun paikkaan autolla/mopolla. Kaupat hoitavat hyvin valvontavelvoitteensa, joten siltä osin asia on kunnossa. (A)*

Lasten hyvinvoinnista kannetaan huolta

Nuorten **mielenterveys, koulupaineet, kotiin liittyvät ongelmat ja kiusaaminen** saivat mainintoja. Monet vastaajat kertoivat nähneensä sekavia nuoria, aivan väärässä tai yömyöhään kaduilla liikkuvia lapsia.

Surullisin näky on sekavat nuoret (tytöt) "setämiesten" seurassa, niitä liikkuu täällä jossa asumme. Kunpa edes nuoria voitaisiin vielä auttaa. (A)

Päivystykseen tulee ihan liikaa alaikäisiä päihtyneenä ja lääke yliannostuksia ottaneensa. (A)

Nuorten huono olo ja perheiden kireys purkautuvat väkivaltana sekä huumeiden käyttönä ja itsensä vahingoittamisessa. 9kk jono on aivan liikaa ja siinä jokainen ehtii tehdä itsemurhan tai ottaa yliannostuksen. (N)

Vastaajia huolettivat myös lasten ja nuorten **kotiolot ja mahdollisuudet saada tietoa, tukea ja kasvattamista** vanhemmilta. Vanhempien roolia ehkäisyssä toivat esille alle 18-vuotiaatkin vastaajat. Monia vastaajia mietityttivät myös epäkohdat vanhemmuudessa.

Moni nuori kokee olonsa kotona ulosjätetyksi tai syrjityksi monien syiden takia, joka saa nuoren tuntemaan negatiivisia tunteita jolloin nuori voi helposti jäädä koukuun esim tupakan käyttöön (N)

Vanhempien pitää puhua heidän kanssa ja aika moni ottaa vanhemmiltaan mallia (N)

Huumeet ja muut päihteet horjuttavat turvallisuutta

Avoimissa kysymyksissä tuli paljon mainintoja päihteidenkäyttöön ja päihteitä käyttäviin (23 %) sekä erityisesti huumeisiin ja huumeita käyttäviin ihmisiin liittyen (28 %). Päihdekaupasta kertoi 14 % ja peloista 8 % vastaajista. Päähtyneenä ajaminen tai päähtyneelle myynti huolestuttivat 3 %:a vastaajista, enemmän pienemmissä kunnissa ja kaupungeissa asuvia. Huumausaineisiin liittyvät epäkohdat näkyivät lähes joka kunnassa, mutta vahvimmin kuitenkin Lahdessa.

Täysi-ikäisistä **43 % oli pelännyt** julkisella paikalla kohtaamaansa päähtynyttä ja **19 % kokenut ahdistelua tai kiusaamista**. Alle 18-vuotiaista 72 % oli nähnyt kodin ulkopuolella päähtyneen ja *heistä* 16,8 % oli pelottanut ja 9,5 % oli kokenut ahdistelua tai kiusaamista. Mitä vanhempi nuori on, sitä useammin hän on nähnyt päähtyneen ja tullut päähtyneen kiusaamaksi tai ahdistelemaksi. Yläkoululaisia oli pelottanut vähiten.

Perhepuiston alueella liikkuvat päihteidenkäyttäjät. Viiltelyä ja itsensä piikittämistä, pelottavaa käytöstä. Lapsia on järkyttänyt tällaisen näkeminen. (A)

Pelottavinta on huumausaineiden vaikutusten alaisena autoilevat ja kaahavat kuljettajat, jotka toistuvasti aiheuttavat vaaratilanteita. (A)

Kauppaan ei uskalla mennä lyhintä reittiä koska juopot huutelevat ja riehuvat. Lapset ovat nähneet jopa yhdyntää ja pahoinpitelyä tahtomattaan. (A)

Varhainen tunnistaminen ja tuki

- 1 Päihteidenkäytöstä ja pelaamisesta kysytään vastaanotoilla
- 2 Nuoret tietävät paremmin, mistä saa tietoa päihteistä ja tukea lopettamiseen

Varhainen tunnistaminen ja tuki

Täysi-ikäisistä (17,7% ei ole käynyt vastaanotolla)

On kysytty

44,5 % alkoholinkäytöstä

46,5 % tupakoinnista

29,5 % huumausaineiden käytöstä

5 % rahapelaamisesta

On saanut neuvontaa liittyen

5 % alkoholinkäyttöön

6,5 % tupakointiin

2 % huumausaineiden käyttöön

1 % rahapelaamiseen

Kokee, että kunnassa saa helposti

- 10 % **tukea** päihteidenkäytön vähentämiseen/lopettamiseen
- 25 % **tietoa** alkoholin käytön vähentämisestä/lopettamisesta
- 13-15 % **tietoa** pelaamisen ja huumeidenkäytön vähentämisestä/lopettamisesta

Alle 18-vuotiaista

On kysytty onko joskus

48 % käyttänyt alkoholia

49 % tupakoinut, nuuskannut

31 % kokeillut/käyttänyt huumeita

16 % pelannut rahapelejä

Tietää, mistä saa tietoa

64 % alkoholista, tupakasta, nuuskasta

55 % kannabiksesta, muista huumeista, rahapelaamisesta

Tietää, mistä saa tukea

60 % ettei käyttäisi alkoholia

59,5 % ettei nuuskaisi/tupakoisi

57 % ettei käyttäisi huumeita

55,5 % ettei pelaisi rahapelejä

62 % jos on huoli läheisestä

Kuntalaiset ehkäisevän työn tekijöinä

- 1 Omista lapsista ja läheisistä ja lähipiiristä voi huolehtia
- 2 Nuorten päihteidenkäyttöön tai alaikäisille välittämiseen voi puuttua
- 3 Nuorille voi opettaa taitoja tai tarjota tiloja ja tekemistä
- 4 Kuntalainen voi vaikuttaa ottamalla kantaa ja osallistumalla
- 5 Yhteisön toimintaan voi osallistua monella tavalla

Mitä kuntalainen voisi tehdä ehkäistäkseen päihdehaittoja

Kysyttiin täysi-ikäisten kyselyssä avoimena kysymyksenä, vastaajia 927 kpl

20% **Huolehtimalla omista lapsista ja läheisistä, lähipiiristä**

8% Puuttumalla näkemäänsä, ottamalla puheeksi, seuraamalla

12% **Ilmoittamalla poliisille, häkeen, koululle, isännöitsijälle, kauppaan ym.**

8% **Olemalla esimerkkinä**

6% Valistuksella, puhumalla

15% **(Uudet) ideat**

24% **En tiedä, en osaa**

6% En uskalla, en pysty, ei ole minun asiani

2% Maksamalla veroja tai lisää veroja

4% Äänestämällä, vastaamalla kyselyihin, kertomalla päättäjille

2% Olemalla kuntapolitiikassa, vapaaehtoistoiminnassa, järjestössä

4% Omassa työssä

9% **Joku muu**

Kuntalaisilla ei ole useinkaan tietoa tai keinoja

1374 täysi-ikäistä vastaajaa kertoi kyselyssä havaitsemistaan epäkohdista, joihin pitäisi kohdistaa haittoja ehkäiseviä toimia. **30 % vastaajista kertoi, etteivät joko tiedä miten voisivat osallistua tai eivät uskalla tai koe sitä asiakseen.** Alle 18-vuotiailta kysyttiin avoimena kysymyksenä sitä, mitä ja kenen pitäisi tehdä, etteivät lapset ja nuoret käyttäisi päihteitä. Vastauksia saatiin yli 2000. **Yläkouluikäisistä 34 % vastasi, ettei tiedä, alakoululaisista ja muista nuorista kummastakin 14 % vastasi, ettei tiedä.** Sen lisäksi 3 % alakoululaisten, 8 % yläkoululaisten ja 5 % muiden nuorten vastauksista oli erilaisia hymiöitä, lausahduksia ja sanoja (osa provosoiviakin) ja erilaisia mielipiteitä.

en tiedä mutta huolestuttaa niin monen nuorten päihteiden käyttö (N)

Se niiden oma ongelma mua ei vois vähempää kiinnostaa niiden terveys (N)

Antaa niiden käyttää, mutta maltillisesti (N)

mitä vitun välii jos joku käyttää mitää (N)

Avoimissa vastauksissa nousivat esiin kuitenkin lasten ja nuorten ajatukset siitä, että vanhempien pitäisi pitää huolta ja kasvattaa sekä aikuisten puuttua käyttöön ja välittämiseen ja auttaa. He kertoivat paljon myös siitä, millaisia taitoja nuorella itsellään pitäisi olla ja miten yllyttämiseen voisi suhtautua. Täysi-ikäisten vastauksissa korostui omista lapsista ja läheisistä sekä lähipiiristä huolehtiminen, käyttöön ja välittämiseen puuttuminen ja siitä ilmoittaminen sekä erilainen osallistuminen ja vaikuttaminen. Moni kertoi osallistuvansa haittojen ehkäisyyn myös omassa työssään.

Omista lapsista ja läheisistä ja lähipiiristä voi huolehtia

Täysi-ikäisistä vastaajista 20 % ajatteli voivansa parhaiten osallistuvansa päihdehaittojen vähentämiseen **huolehtimalla omista lapsista ja läheisistä sekä lähipiiristä** (myös lasten kaverit, työkaverit, muut läheiset).

Kasvattaa omat lapset niin hyvin kun mahdollista ja puuttua tilanteisiin tarvittaessa. En osta enkä myy alkoholia alaikäisille ja verkostot muiden vanhempien kanssa. (A)

Alakouluikäisistä 15 %, yläkouluikäisistä 13 % ja muista nuorista vastaajista 14 % kertoivat **asioista, joita vanhempien pitäisi tehdä**. Vastauksissa oli paljon konkreettisia neuvoja, jotka liittyivät lapsista huolehtimiseen, rajojen asettamiseen, juttelemiseen ja kasvattamiseen. Vanhempien toivottiin olevan esimerkkeinä lapsille, valvovan netin ja rahojen käyttöä sekä kaveriporukoita ja paikkoja, joissa aikaa vietetään. Lisäksi vanhempien haluttiin vahtivan, etteivät nuoret varasta kotoa päihteitä. Nuorten haluttiin myös saavan vanhempien aikaa, läsnäoloa ja huomiota.

vanhempien pitäisi lopettaa niiden käyttö myös (N) Se auttaisi, että rupeaisivat valvomaan lasten menoa. (N) useitten vanhempien olisi aika puuttua nuorten päihteitten käyttöön. (N)

Emmä tiiä antaa niille huomioo kotona ettei ala hankkii huomioo päihtyneilt papoilta (N) Ehkä että vanhemmat kyselesivät lapsiltaan asioista ja että kodeissa juteltaisiin päihteistä yms (N)

Miten lasten ja nuorten päihteidenkäyttöä voisi ehkäistä

Alakoululaisilta 711 kpl vastauksia

6% vanhempien pitäisi...

- vanhempien pitäisi olla kunnan vanhempia.ei tehdä lasta elämään h*lvettä kiitos.
- Vanhemmat tai läheiset eivät joisi, koska se näyttää huonoa esimerkkiä.
- useitten vanhempien olisi aika puuttua nuorten päihteitten käyttöön.

3% ...jutella ja kasvattaa

- vanhempien pitäisi puhua lastensa kanssa huumeista, jollon ne ei käyttäisi huumeita
- Ehkä että vanhemmat kyselesivät lapsiltaan asioista ja että kodeissa juteltaisiin päihteistä yms
- Kasvattaa ne hyvin

6% ...huolehtia ja rajata

- vanhempien pitäisi huolehtia siitä mitä lapsi tekee.
- vanhempien pitäisi enemmän ottaa selvää missä porukoissa lapset liikkuvat ja tekevät vapaa-ajalla
- no varmaa pitäis kattoo puhelimet että ei osta mitää
- Äitin ja isän pitää estää ettei lapsi käytä niitä ja etteivät he käytä niitä itse.
- Se näkee mitä lapsen ympärillä tapahtuu ja kuulee mitä lapsen ympärillä kuuluu.
- ei anna raha

Yläkoululaisilta 1169 kpl vastauksia

5% vanhempien pitäisi...

- vanhempien pitäisi lopettaa niiden käyttö myös
- Vanhempien ei pitäisi myydä
- vanhempien, nuoret eivät saisi päihteitä jos ei niitä niille ostettaisi tai pidettäisi näkyvillä varastamista varten
- Vanhemmat pitäisi olla kivoja lapsille tai pyytää apua jos he ei osavat olla hyvä isä/ äiti.

3% ...jutella ja kasvattaa

- vanhempien pitää huolta lapsistaan ja kertoa heille päihteistä eikä vain yrittää piilottaa kaikkea tietoa.
- Viettämillä aikaa lastensa kanssa on "harhautus" kaikesta alkoholista
- Vanhempien pitää puhuu heidän kanssa ja aika moni ottaa vanhemmiltaan mallia
- Emmä tiää antaa niille huomioo kotona ettei ala hankkii huomioo päihtyneilt papoilta

5% ...huolehtia ja rajata

- Aikuisten pitäisi paremmin vahtia mitä esimerkiksi koulun läheisillä alueilla tapahtuu
- pitäisi enemmän tietää missä lapsi liikkuu ja mitä tekee
- Vanhempien pitäisi tarkkailla mitä lapsi tekee netissä.
- Enemmän valvontaa ja tiukemmin säännöt. Pitkälti ongelmat johtuvat vastuuttomia aikuisista.
- Vanhempien tulisi valvoa lastensa rahan käyttöä
- Se auttaisi, että rupeaisivat valvomaan lasten menoa.

Muilta nuorilta 170 kpl vastauksia

7% vanhempien pitäisi...

- Kotona vanhempien näy esimerkkiä ja kertoa perinpohjaisesti haitoista sekä ei missään tapauksessa hyväksyä lapsen päihteiden käyttöä.
- Aikuisen tai vanhempien nuorien esimerkki johtaa usein päihteiden käyttöön, en tiedä miten tämän voisi estää.

2% ...jutella ja kasvattaa

- Mielestäni vanhempien, opettajien ja yleisesti ottaen aikuisten pitäisi vielä vahvemmin alkaa kertomaan jo 12-vuotiaille alkoholin, nuuskan, tupakan ja huumeiden haittavaikutuksista ja siitä, että miten se voi vaikuttaa elämään.
- Aikuisten ja vanhempien pitäisi kertoa päihteiden haittavaikutuksista laajemmin. Omalla kohalla on riittänyt, kun minulla on tarpeeksi tietoa asioista.

5% ...huolehtia ja rajata

- Ei anna nuorille 20 euroa joka perjantai "syömiseen"
- Enemmän vanhempien valvontaa asiasta

Nuorten päihteidenkäyttöön tai alaikäisille välittämiseen voi puuttua

Sen lisäksi, että vanhemmat voivat pitää huolta lapsistaan ja ihmiset yleisesti läheisistään, mainintoja saivat **Poliisille, hälytyskeskukseen, koululle, isännöitsijälle tai kaupalle ilmoittaminen** (12 %), näkemäänsä puuttuminen tai **puheeksi ottaminen** (8 %) ja **esimerkkinä oleminen** (8 %). Puuttua voi monella tavalla.

Ilmoittamalla esimerkiksi havaitsemastani nuorten päihteidenkäytöstä kunnan nuorisotyöntekijöille. (A)

Sanon myyjälle, jos huomaan että alkoholia myydään alaikäiselle tai päihtyneille. (A)

Ilmoitan eteenpäin, jos näen, että alaikäiselle välitetään tuotteita. Huolehdin että nuori saa apua jos hän on huonossa kunnossa. Näytän itse esimerkkiä. (A)

Vastaajilla oli halua toimia päihdehaittojen ehkäisemiseksi ilmoittamalla niistä viranomaisille. **Monilla oli kokemusta siitä, että ilmoittaminen ei johtanut toimiin ja epävarmuutta siitä, onko ilmoittamisesta hyötyä.** Useissa vastauksissa kerrottiin myös siitä, että havainnoista ei edes uskalleta ilmoittaa, tai että asialle ei voida tehdä mitään.

Pakko kai se on alkaa tekemään lastensuojelu ilmoituksia, en vaan tiedä onko niistä apua kun pitää tehdä nimettömänä suojellakseen itseään. Otetaanko ne tosissaan siinä tapauksessa. (A)

Olen yrittänyt näistä ilmoittaa poliisille mutta eipä ole kiinnostanut. Ei heitä kiinnosta edes se että tiedän 100 varmasti että naapuri myy varastettua tavaraa sekä huumeita. (A)

Ongelma nuuskan suhteen on se, että vanhempi ostaa lapselleen myytävät nuuskat. Lapsi nuori myy ja saa pitää rahat.

Yhdessä perheessä kerättiin näin moporahat. Eli miten asiaan puututaan kun se on aikuisten mielestä ok? (A)

Miten lasten ja nuorten päihteidenkäyttöä voisi ehkäistä

Alakoululaisilta 711 kpl vastauksia

12% myynti ja hankkiminen

- jos netissä huomaa että joku yrittää myydä alkoholia, tupakkaa, nuuskaa, sähkötupakkaa ja huumeita alaikäisille niin jonkun kunnan aikuisen pitäisi saada tietää ja viedä tuo vakava asia eteenpäin
- Rajoittaa myyntiä
- en tiedä. älkää myykö mitään niistä missään
- Kaikkien pitäisi huolehtia, että niitä ei myydä tai anneta alaikäisille

6% kauppa ja ikäraja-alue

- Kaupoissa ei saisi myydä niin paljon tupakkaa tai vastaavaa. Alkoholin myyminen on ok jos vain tarkistetaan ostajan ikä.
- Myyjien pitäisi nostaa hintoja ja ottaa pois jos ostaa tupakkaa alaikäisenä
- No älkää vaan antako sitä alkoholia nuuskaa tupakkaa niin helposti koska jotain on mennyt pieleen jos ne saa niitä niin nostakaa vain ikä rajaa ostajalle
- Ei myytäisi ilman niitä ihmeen henkkareita 🤔

2% alaikäiselle välittäminen

- Aikuiset eivät saisi myydä alkoholia, huumeita tai savutuotteita alaikäisille.
- poliisin puuttuminen henkilöille joka myy alaikäisille päihteitä

Yläkoululaisilta 1169 kpl vastauksia

4% myynti ja hankkiminen

- Tupakkaa ja päihteitä ei saisi niin helposti
- Katsella tarkemmin some kanavia!! Jotkut tuttuni myyvät esim. sähkötupakkaa snapchatissa! Yök!
- Snäpin kautta myydään kaikkea ala ikäisille. Sitä kautta ystäväni ovat hommanneet alkoholia yms, joten pitäisi jotenkin rajoittaa somen kautta ala ikäisille myyminen.
- Lopettaa päihteiden myynti kokonaan

1% kauppa ja ikäraja-alue

- kaupassa pitäisi tarkistaa ikä, poliisien pitäisi kierrellä ja päivystää sellaisissa paikoissa, jossa on mahdollisesti päihteidenkäyttöä ja tarkistaa jokaisen ikä ja henkkarit.
- kaupoissa vahdittaisiin ja kysyttäisiin jos joku tulee ostamaan esim. tupakkaa että kenen käyttöön se on.
- Kaupat ei myisi alaikäisille

1% alaikäiselle välittäminen

- Yli 18-vuotiaiden ei pitäisi hankkia alaikäisille mitään.
- Vanhempien pitäisi pitää alkoholit, nuuskat, tupakat ja huumeet poissa lasten ulottuvilta että he eivät saisi otettua tai varastettua niitä ollenkaan.
- Vahdittaisiin ketkä ostavat huumausaineita jotta he eivät voi myydä niitä eteenpäin nuorille.
- Olen nähnyt koulun pihalla ihan vähän matkan päästä opettajasta kun seiska luokka laiset polttivat sähkötupakkaa/ vapea eikä opettajat edes huomanneet ja olen myös nähnyt kun niitä ja nuuskaa on myyty

Muilta nuorilta 170 kpl vastauksia

5% myynti ja hankkiminen

- Julkista katukauppaa vähennettäisiin. Mm huumeidenkäyttöhuoneilla
- Rankemmat rangaistukset pienistäkin käytöistä.
- Hankkiminen vaikeammaksi.
- Felmannin puistoon kannabiskoju.

2% kauppa ja ikäraja-alue

- vain yli 18vuotiaalle
- kaupan ja muiden nuuskan ja jonkun muun tällaisen myyjät voisivat lopettaa sen myymisen kiitos.

1% alaikäiselle välittäminen

- Alaikäisille päihteitä myyvien henkilöiden laajempi kartoittaminen auttaisi varmasti myös vähentämään nuorten päihteiden saantia.

Nuorten vinkit tilanteisiin, joissa päihteidenkäyttöön tai kokeiluun voidaan houkutella:

Tekemistä ja paikkoja nuorille

- Että kaupungilla olisi enemmän tehtävää niin ei olisi tylsempää eikä saisi niin paljon ideoita.
- Aloittaa jokin harrastus niin siihen harrastukseen menisi kaikki aika eikä mihinkään päihteisiin
- Nuoret saattavat juoda paineen alla ja myös jos vapaa ajalla ei ole muuta tekemistä eli enemmän tekemistä vapaa ajalle ja uusia paikkoja missä olla

Tee hyviä valintoja

- ei rupeisi esittää kovaa ihmistä
- etisisi jotain parempaan tekemistä
- ite pitäisi miettiä että onko tämä vörttiä.
- Ei yritettäisi yllyttää muita päihteiden käyttöön

Pysy pois seurasta, jossa käytetään

- yrittä olla poissa jengeistä missä niitä pyörii ja jos on niin että olet jengissä ja on esim riski että sinut hakataan, sano että on muuta tekemistä esim treenit
- Jos kaveri porukkasi alkaa käyttämään päihteitä ja pyytää sinuakin käyttämään niin kannattaa kieltäytyä tai vaihtaa kaveriporukkaa

Sano ei, vaikka yllytettäisi

- jos, vaikka yllytetään tekemään jotain yrittää aina sanoa vastaan.
- sanoo rohkeasti ei jos joku tarjoo tai ymmärtää heti alussa että ei kannata edes yrittää
- Jos kaverit kysyisi että kannattaako testata niin estä häntä, koska jos yksi tulee riippuvaiseksi niin se voi levitä aika äkkiä kun seuraava vain kokeilee ja sitten huomaakin että se oli kivaa ja alkaa käyttää sitä.
- Vaikka muut kaverit käyttäisi niin voi itse kieltäytyä, vaikka kaikki muut kokeilisivat. Aina on hyvä sanoa ei.

Kerro aikuiselle, pyydä apua

- Sanoisin vanhemmilleni, ja he hoitaisivat asian loppuun.
- joku jos näkee aineiden käyttöä niin kerrottaisi jollekin
- Kertoa aikuiselle että kaverilla on ollut mielessä päihteiden käyttö
- jos sä tarvit apua niin menne pytä apua rohkesti

Muita asioita

- Älä aloittaa käyttää tätä. Mutta jos näet, että joku käyttää sitä, yritä saada hänet luopumaan siitä ja kerro seurauksista.
- emmä tiiä vähän vaikee estää ketää ku niillä on oma elämä mut huolehin omasta.
- Puhua siitä miten välttää ihmisiä jotka yrittävät myydä päihteitä

Kuntalainen voi vaikuttaa ottamalla kantaa tai osallistumalla

Täysi-ikäisistä vastaajista 8 % mainitsi vastauksessaan voivansa vaikuttaa **veroja maksamalla, äänestämällä, kuntopolitiikassa, järjestössä tai vapaaehtoistyössä toimimalla ja kertomalla mielipiteensä sekä puhumalla** asiasta paikoissa, joissa viettää aikaansa ja **vastaamalla kyselyihin**.

Olen mukana kuntopolitiikassa ja järjestötoiminnassa ja vaikutan sitä kautta. (A)

Äänestämällä muuta puoluetta ja rikkomalla tai hävittämällä ne pötkylät ja "rouheet" roskikseen. Olisi tärkeää, että me iäkkäät voisimme asua turvallisesti mahd. lähellä palveluja, että emme joutuisi laitoshoitoon. (A)

Vaatimalla lisää resursseja ehkäisevään työhön. Haastamalla päättäjiä jalkautumaan ja näkemään ongelmat. (A)

Täyttämällä tämän kyselyn, toivottavasti? (A)

Iso osa vastauksista käsitteli asioita, joihin vastaajat ajattelivat voivansa tulevaisuudessa osallistua, jos se mahdollistetaan. Näitä asioita olivat esimerkiksi **katupartiot toiminta, opiskelijakunnalle puhuminen, kokemusasiantuntijana toimiminen, neulojen siivoustalkoot, asioiden vieminen eteenpäin työyhteisössä, vaikuttamistyö, naapurustotoiminta sekä valistustyöhön ja kehittämiseen osallistuminen**.

Yökahvilaan voisin lähteä vapaaehtoiseksi. Ja toki puhua lähipiirissä asenteiden muuttamiseksi. (A)

Voisin olla neuvontapalveluissa vapaaehtoisena. (A)

En osaa sanoa, ehkä osallistumalla talkoisiin jos sellaisia aiheen ympärillä olisi. (A)

Voisin itse lähteä mukaan "huonoksi esimerkiksi", joka on noussut ylös ja aloittanut "päivä kerrallaan" elämän. (A)

Ehkäisevää työtä on tehtävä enemmän ja näkyvämmin

- 1 Ehkäisevään työhön halutaan panostusta
- 2 Lapset ja nuoret tarvitsevat aikuisia
- 3 Päihteistä on puhuttava ja haitoista on annettava tietoa
- 4 Mielensterveys- ja päihdepalveluita kaivataan nuorille ja aikuisille
- 5 Ehkäisevä työ liittyy myös mainontaan ja myyntiin ja rahapelaamiseen

Ehkäisevää työtä on tehtävä

Kuntalaisilla oli paljon ajatuksia päihteidenkäytöstä ja sen ehkäisemisestä. Erityisesti avoimet vastaukset kuvasivat paikoin kovastikin ihmisten ajatuksia ja tunteita, joita päihdetilanne herättää. Täysi-ikäisistä vastaajista yli **70 % oli sitä mieltä, että kunnassa on puututtava vahvemmin alaikäisten päihteidenkäyttöön** ja lähes **80 % koki, että kunnassa on puututtava vahvemmin alaikäisten huumekekeiluihin ja käyttöön.**

Nuoret peräänkuuluttivat:

- myyntiin ja välittämiseen puuttumista
- Valvontaa
- Poliisin ja lainsäätäjän roolia
- rangaistuksia ja kieltämistä
- koulun roolia puuttujana ja kouluun liittyvien epäkohtien korjaajana
- päihteistä ja niiden haitoista puhumista ja tietoa vanhemmillekin
- apua mielenterveyteensä ja koulupaineisiin sekä elämän muihin kuormittaviin asioihin ajoissa

Vastaajilla oli yleisesti myönteisempi suhtautuminen lapsiin ja nuoriin liittyviin epäkohtiin kuin aikuisiin liittyviin.

Panostusta ehkäisevään työhön

1

Lapsiin ja nuoriin pitää satsata

Kuntalaiset halusivat nuorten ja perheiden pariin aikuisia, nuoriso-, mielenterveys-, varhaiskasvatus-, koulu-, opiskeluhuoltopalveluihin ja ehkäisevän lastensuojelun palveluihin resursseja. Samalla puhuttiin ammattitaidon merkityksestä, erilaisista menetelmistä ja harrastuksista.

Lisää resursseja nuorten pahoinvoinnin ja syrjäytymisen ehkäisyyn niin kouluissa kuin vapaalla. Herkemmin puututtava jos asiat alkavat mennä nuorella huonommin. (A)

2

Koulussa pitää tehdä ehkäisevää työtä

Koulun toimia kaivattiin paljon. Sekä täysi-ikäisten että alle 18-vuotiaiden vastauksissa oli paljon huomiota päihteiden käytöstä ja välittämisestä koulussa ja koulun alueella. Kaikista vastauksista ei voinut päätellä puhuttiinko käytöstä koulupäivän aikana vai sen jälkeen esimerkiksi ilta-aikaan. Koululta haluttiin käyttöön ja välittämiseen puuttumista, riskissä olevien tunnistamista, päihdekasvatusta ja kiusaamiseen puuttumista.

esim. koulujen pitäisi aktiivisemmin puuttua päihteiden käyttöön. ei lisäämällä sitä kuinka paljon siitä kunka huonoja päihteet ovat vaan oikeastaan keskittymällä niihin nuoriin jotka aktiivisesti ja julkisesti käyttävät päihteitä koska kaverin jotka "käyttää" on kautta helppo päästä käsiksi päihteisiin. (N)

Lapsien mielenterveydestä pitäisi huolehtia enemmän ja koulussa pitäisi saada olla turvallisesti oma itsensä. Opettajat voisivat puuttua kovemmin kiusaamiseen ja oppilaiden yksityisyyden häirintään! (N)

Panostusta ehkäisevään työhön

- 3 Ammattilaisia kaivataan kadulle**

Ehkäisevää työtä pitäisi tehdä siellä missä ihmiset ovat. Lasten ja nuorten kohdalla paikaksi mainittiin usein myös koulu, mutta kaduille jalkautumista toivottiin myös paljon. Kadut ja kauppakeskukset sekä muut vapaat kokoontumispaikat koettiin turvattomiksi paikoiksi, jonne tarvittiin aikuista näkemään ja rauhoittamaan menoa, huomaamaan ja puuttumaan. Lisäksi jalkautuvaa työtä haluttiin kohtaamaan ihmisiä, joilla on päihdeongelma, ja jotka tarvitsevat ohjausta sosiaali- ja terveyspalveluihin.
- 4 Alaikäisten päihteiden saantia on rajoitettava ja yleiseen päihdekauppaan puututtava**

Päihteiden myynnistä ja välittämisestä puhuttiin kyselyssä lähinnä kahdesta näkökulmasta. Päihteiden välittämisestä lapsille ja nuorille sekä päihteiden yleisestä katukaupasta (erityisesti huumekaupasta). Jonkun verran vastauksia tuli myös yksittäisissä kunnissa ongelmaksi koetuista päihtyneelle tai alaikäiselle anniskelusta ja ikärajavälvonnan pettämisestä kaupoissa.

*Mielestäni kaupungissa tulisi puuttua tiukemmin poliisin toimesta huumausaineen myyntiin, huumausaineiden käyttäjiin yleisillä paikoilla (A)
kaupoissa vahdittaisiin ja kysyttäisiin jos joku tulee ostamaan esim. tupakkaa että kenen käyttöön se on. Kaupat ei myisi alaikäisille(N)*

Miten lasten ja nuorten päihteidenkäyttöä voisi ehkäistä

Alakoululaisilta 711 kpl vastauksia

3% poistaa päihteet kokonaan

- *Lopetettais kaikkien (huumeiden päihteiden alkoholismien yritykset) mutta se on luultavasti mahdotonta.*
- *Lopettakaa niitten valmistaminen vittu*
- *ne kannattaisi poistaa jotta kukaa ei käyttäis niitä*

3% kieltää käyttö lailla, rangaista

- *Niiden ketkä sitä myy alaikäisille, ne otetaa vankilaa!*
- *presidentin pitäisi kieltää se ja, jos käyttää menee vaikka oikeuteen tai jotain en tiedä. Tämä maailma on outo.*
- *Valtion pitäisi yrittää lopettaa kaikki esim laittomat kuljetukset joissa tuodaan huumausaineita tai muuta*
- *Rangaista*
- *Lisää valvontakameroita*

6% Poliisin puuttua

- *poliisit voisivat puuttua asioihin esim nuorien huumeitten käyttöön*
- *olisi kiva jos esim viranomaiset puuttuisi enemmän tähän asiaan koska loppuen lopuksi tämä on aika iso asia*
- *poliisin puuttuminen henkilöille joka myy alaikäisille päihteitä*
- *Poliisi voisi tarkkailla koulun jälkeen sokoksen parkissa, yhden ränsistyneen talon taakse, myyntiä on kaikille aineille siellä.*

Yläkoululaisilta 1169 kpl vastauksia

3% kieltää käyttö lailla, rangaista

- *Hallituksen kieltää huumais aineiden käyttö kaikilta. Ottaa tarkemmat linjat alaikäisten käyttämiseen.*
- *Valtion pitäisi kiristää lakeja sekä koulun kiristää sääntöjä*
- *Viranomaiset voisivat jakaa tuntuvampia rangaistuksia*
- *TEHKÄÄ NYT SUOMEN VALTIO, ASIALLE JOTAKIN!*
- *Päihteet pitäisi muuttaa laittomaksi.*
- *Tehdä nämä päihteet laittomaksi ala ikäisille ja rangaista niiden käytöstä.*
- *Aikuisten. Suomen hallituksen. Asiaa pitäisi valvoa hyvin tarkasti.*

3% Poliisin puuttua

- *Enemmän poliiseja keskusta-alueelle erityisesti Hakkapeliitta- patsaan luokse ja kauppakeskus Trioon. Poliisit ajavat aina ohi, vaikka jokainen meistä tietää mitä kauppaa siellä käydään.*
- *Siviili poliiseja taphtumiin ja keskustaan*
- *Huumepoliisin vierailu koululla.*
- *Poliisin pitäisi puhua asiasta nuorten kanssa*
- *Poliisin pitäisi valvoa enemmän nuorten sähkötupakan käyttöä Hollolan "torin" alueella*
- *Poliisien pitäisi huolehtia enemmän nuorista koska heillä ei ole vielä tietoa mitä päihteet oikeesti tekevät niille*
- *Poliisin pitäisi olla tarkempia.*

Muilta nuorilta 170 kpl vastauksia

7% kieltää käyttö lailla, rangaista

- *Rankemmat rangaistukset pienistäkin käytöistä*
- *Hankkimisesta kiinnijäämiseen voisi kehittää esimerkiksi jonkin yleisen rangaistuksen*
- *Päihteiden tuotanto pitäisi poistaa maailmasta kokonaan. Muuta vaihtoehtoa ei ole*
- *Rangaistusten koventaminen. Isommat sakot.*
- *Valvoa enemmän lapsia ja nuoria, asettaa enemmän rangaistuksia ja enemmän rajoituksia*

7% Poliisin puuttua

- *Alaikäisille päihteitä myyvien henkilöiden laajempi kartoittaminen auttaisi varmasti myös vähentämään nuorten päihteiden saantia.*
- *Mielestäni siihen auttaisi että virkavalta kävisi puhumassa kouluilla esim 4.lk oppilaille asiasta*
- *Poliisin kannattaisi pysäyttää ulkona käveleviä alaikäisiä, jotka käyttävät päihteitä ja vaikka huomauttaa heitä tai sakottaa, jos joutuu pysäyttämään monia kertoja. Kun tällä hetkellä alaikäinen voi kävellä vapaasti rööki suussa tai viinapullo kädessä poliisin edessä, eikä se sano mitään alaikäiselle.*
- *Poliisi voisi tulla puhumaan kouluun.*

Lapset ja nuoret tarvitsevat aikuisia

Nuoret kasvavat useista yhteisöistä koostuvassa kehitysympäristössä. Tärkeitä yhteisöjä ovat perhe ja suku, oma luokka ja koulu, kaveriporukka, harrastusryhmä ja oma asuinyhteisö. Päihdetilannekyselyn vastaukset kertovat siitä, mitä aikuisuus nuorten ympärillä on.

Osa aikuisista heikentää nuorten turvallisuutta

- aiheuttamalla haittaa tai pelkoa käyttämällä tai myymällä päihteitä
- jättämällä puhumatta tai puuttumatta päihdehaittoihin
- jättämällä vaikuttamatta päihdehaittoihin
- Aiheuttamalla turvattomuutta rahapelaamisella

Osa rakentaa ja lisää turvallisuutta

- kasvattamalla
- rajaamalla
- suojelemalla
- edistämällä hyvinvointia
- edistämällä tietämystä ja taitoja

Nuorten avoimista vastauksista valtaosa kertookin niistä erilaisista asioista, joita he aikuisilta: vanhemmilta, viranomaisilta, koulun henkilökunnalta, sosiaali- ja terveysalan, nuorisopalvelujen ammattilaisilta ja päättäjiltä sekä ihan kaikilta odottavat.

Miten lasten ja nuorten päihteidenkäyttöä voisi ehkäistä

7% vastaajista

Aikuisten täytyy puuttua

- *Aikuisten pitäisi puuttua enemmän asiaan.*
- *Aikuisten, vanhempien, nuorisohjaajien ja opettajien pitäisi puuttua siihen*
- *Kunnan, ohikulkijoiden pitäisi puuttua*
- *Aikuisten pitäisi tarkistaa että onko päihteitä tai muuta*
- *Jos koulussa käyttää tai koulupäivän aikana nii aikuiset vois tehdä ja opettajat jotain sille ehkä.*
- *Esim aikuisilla on oikeus ottaa kaikki aineen ja tupakat pois alaikäisiltä vaikka ois tuntematon ja viedä roskiin*
- *Joku aikuinen kävisi sanomassa*

Keiden aikuisten

- *aikuisten pitäisi tehdä asialle jotakin*
- *Vastuullisen ihmisen joka tietää asiasta jotain.*
- *Aikuisten eniten niiden vanhempien*
- *Vanhempien, Sossu, muut aikuiset, ja jne*
- *Opettajien, terveydenhoitajan ja vanhempien*
- *ööööööo varm poliisien ja vanhempien ja koulun ja laitoksen jne ja myös itte mutta enpä ny keksiny muuta*
- *Minä en tiedä mutta minun mielestä lääkäri voi auttaa.*
- *vanhemmat, nuorisotyöohjaajat*
- *Opettajien, viran omaisten, kuraattorin*

Aikuisten täytyy huomata

- *Aikuiset vahtii tarkemmin. Saatana tekkää jotain älkääkä voivotelko!*
- *no tietenkin vanhempien ja jos joku esi, aikuinen näkee kylällä jotain tollasta niin menee kysymään häneltä vähän että mitä hän tekee.*
- *Aikuisten pitäisi huomata asia ja pyrkiä auttamaan lasta lopettamaan päihteiden käytön.*
- *no esim olisi hyvä jos joku aikuinen näkisi tilanteen*
- *Hankkikaa elämä ja aikuiset ei olis niin sokeita*
- *Opettajien pitäisi katsoa ja puuttua tarkemmin siihen*
- *Aikuisten pitäis olla vähän enemmän niiku tietoinen lapsien toiminnasta*

Aikuisten täytyy auttaa

- *Aikuisten pitäisi pitää huolta.*
- *aikuisten pitäisi huolehtia etteivät lapset tai nuoret käyttäisi päihteitä.*
- *aikuisten pitäisi olla enemmän avuksi*
- *Aikuisten pitäisi keskustella RAUHASSA lasten kanssa, ei torua heitä, vaan auttaa pääsemään eroon esim tupakoinnista*
- *Muuta en osaa oikein antaa esimerkiksi paitsi kuraattorin kanssa kannattaa aina puhua ja kertoa koska kuraattori osaa aina auttaa vaikeimmissakin tilanteissa.*
- *Heidän pitäisi saada enemmän tukea ja apua ja liian nuoria pitäisi kieltää*

Näyttää esimerkkiä

- *aikuisten. jos aikuiset tekevät jotain tyhmää, lapset todennäköisesti tekevät sen perässä. aikuisen ei pitäisi näyttää esimerkkiä tällaisiin asioihin. ennemmin tekevät tähän asiaan liittyvät jutut niin, että lapsi ei näe.*
- *Ettei aikuiset käytäisi tai joisi*
- *aikuisten pitäisi lopettaa se mallin näyttäminen*
- *elkää itse käyttäkö koska sitä voidaan sanoa siistiksi*
- *aikuiset voisivat näyttää toisenlaista esimerkkiä eivätkä käyttäisi esim. tupakkaa lasten nähden ettei se näyttäisi normaalilta.*
- *Esimerkiksi aikuiset ihmiset eivät käyttäisi huumeita lapsien lähellä.*

Aikuisten pitää puhua nuorille

- *Aikuisten pitäisi puhua nuorille eikä nuorista.*
- *Opettajien pitäisi kysellä.*
- *Kieltää niin monta kertaa että ne uskoo*
- *sanoo että älä käytä kun aikuisena vasta silloisaa ostaa ihan mitä vaan vaikkapa sähkökupakkaa*

Päihteistä on puhuttava ja haitoista on annettava tietoa

Niin täysi-ikäiset kuin alle 18-vuotiaat toivoivat, että **niin kodeissa kuin kouluissa puhuttaisi enemmän päihteistä ja niiden haitoista**. Alakoululaisista 10 %, yläkoululaisista 8 % ja muista nuorista vastaajista 17 % oli sitä mieltä, että päihteistä puhuminen olisi keino ehkäistä päihteidenkäyttöä. Nuoret toivoivat keskustelua, avointa puhetta ja tietoa riittävän aikaisin eri ympäristöissä, jotta tieto tavoittaisi monenlaiset nuoret. Tietoa toivottiin jaettavan myös vanhemmille.

*Opettaa niistä, nuoret käyttävät päihteitä mistään huolimatta joten opettakaa niiden vaaroista 😊⇒ (N)
nuorille pitäisi kertoa enemmän riskeistä. Aluksi se on hauskaa ja sitten jo vaarallista (N)
Jonkun entisen käyttäjän pitäisi tulla kertomaan oma tarinansa nuorille. (N)*

*Olla puheissaan lapsen kanssa rehellinen ja puhua asioista asiallisesti, jo aikaisessa vaiheessa (N)
Koulussa kannattaisi ehkä puhua huumeista, päihteistä jne. enemmän avoimesti. (N)*

*Pitää sanoa suoraan mitä se aiheuttaa ihmisessä. Eli lyhyesti SANO SUORAAN. (N)
Kouluissa voitaisiin aikaisemmin puhua päihteiden epäterveellisyydestä koska nykyään jo alakoulu ikäiset tietävät ja käyttävät alkoholia ja nikotiini tuotteita. (N)
Tuoda myös esille vaihtoehtoja päihteiden käytölle. (N)*

Puhua oppilaiden kanssa 1+1 tästä asiasta (N)

Miten lasten ja nuorten päihteidenkäyttöä voisi ehkäistä

Alakoululaisilta 711 kpl vastauksia

3% puhua nuorten kanssa

- etteä koulussa puhuttaisiin enemmän huumeista alkoholista nuuskasta ja tupakasta
- Lasten vanhempien kannattaisi jutella asiallisesti asiasta
- Koulussa puhuttaisiin siitä enemmän tai kouluterveyden hoitajalla
- varmaan että siitä kannattaisi puhua enemmän????..

7% kertoa haitoista

- No voisi vaikka järjestää koululla 5.lk-6.lk päihteistä asiaa esim mitä ne hankaluuttavat.
- Sanois päihteistä vain huonoja asiota
- nuorille pitäisi kertoa enemmän riskeistä. Aluksi se on hauskaa ja sitten jo vaarallista
- Antamalla tietoa jotta ihmiset tietäisivät miksi päihteiden käyttö ei kannata
- Kerrottaisiin nuuskan,alkoholin jne. riskeistä
- Pitää sanoa suoraan mitä se aiheuttaa ihmisessä. Eli lyhyesti SANO SUORAAN.
- Kaikkien pitäis näyttää pahimpia tuloksia käyttäjille
- Jonkun entisen käyttäjän pitäisi tulla kertomaan oma tarinansa nuorille.
- No se auttaisi että kertoisi mitä niistä seuraa
- Sano et se tappaa bozo ☞
- Siihen auttaisi että opettajat,huoltajat,lääkärit ja koulupsykologit kertoisi että mitä seuraa jos käyttää esimerkiksi päihteitä.

Yläkoululaisilta 1169 kpl vastauksia

3% puhua nuorten kanssa

- Perheessä asiasta puhuminen
- Olla puheissaan lapsen kanssa rehellinen ja puhua asioista asiallisesti, jo aikaisessa vaiheessa
- Siitä pitäisi puhua koulussa enemmän
- vanhempien pitää kertoa heille päihteistä eikä vain yrittää piilottaa kaikkea tietoa.
- Puhua oppilaiden kanssa 1+1 tästä asiasta
- Koulussa kannattaisi ehkä puhua huumeista, päihteistä jne. enemmän avoimesti.
- Koulussa voisi pitää keskustelutunteja

5% kertoa haitoista

- puhua varmaankin päihteiden haitoista nuoremmas iäs
- Auttaisi varmasti jos lapsen joko vanhemmat tai huoltajat puuttuisivat asiaan ja yrittäisivät keskustella nuoren kanssa niiden haitoista jne.
- kouluun tulis lisää ihmisiä kertomaan näistä asioista
- Pitäisi puhua juttujen riskeistä, ja siitä kuinka jäät helposti koukkuun.
- Esimerkiksi ennaltaehkäistä sitä puhumalla asian haitallisuudesta koulussa tai kotona
- aloittaa sen tiedon tulemisen jo nuorena
- Opettaa niistä, nuoret käyttävät päihteitä mistään huolimatta joten opettakaa niiden vaaroista ☺☞
- Antaa tietoa huumeiden vaaroista muualla kuin koulun yhteydessä, koska yleisesti heillä, jotka eivät kuuntele/osallistu oppitunneilla on suurin vaara ajautua huumeiden käyttöön.

Muilta nuorilta 170 kpl vastauksia

17% valistus ja puhuminen

- Varoittavat esimerkit toimivat ainakin itseeni hyvin.
- Mielestäni vanhempien, opettajien ja yleisesti ottaen aikuisten pitäisi vielä vahvemmin alkaa kertomaan jo 12-vuotiaille alkoholin, nuuskan, tupakan ja huumeiden haittavaikutuksista ja siitä, että miten se voi vaikuttaa elämään.
- Omalla kohalla on riittänyt, kun minulla on tarpeeksi tietoa asioista.
- Kouluissa voitaisiin aikaisemmin puhua päihteiden epäterveellisyydestä koska nykyään jo alakoulu ikäiset tietävät ja käyttävät alkoholia ja nikotiini tuotteita.
- Konkreettisia esimerkkejä eikä vaan "tupakka tappaa" tyyppistä valistusta.
- kokenut käyttäjä voisi kertoa negatiivisista uskottavammin kuin joku lääkäri osaisi selittää
- Puhua enemmän konkreettisista haitoista (vakavista), mitä käy, jos käyttää päihteitä. Tuoda myös esille vaihtoehtoja päihteiden käytölle.
- Päihteiden käytön haittavaikutuksista pitäisi valistaa paljon enemmän kouluissa ja sitä pitäisi valvoa enemmän.
- Näyttää esimerkkiä tapauksia nuorista jotka ovat käyneet läpi kokemuksen ja seuraukset.
- jos oman ikäiset somevaikuttajat puhuisivat enemmän aiheesta tai kannustaminen tupakoimattomuuteen tulisi enemmän oman ikäiseltä henkilöltä

Mielenterveys- ja päihdepalveluita kaivataan nuorille ja aikuisille

Päihteitä käyttävien haluttiin saavan mahdollisimman helposti hoitoa niin mielenterveyden ongelmiin, nepsypulmiin kuin päihteidenkäyttöön liittyen.

Auttaa myyjiä ja käyttäjiä (N)

Päihteitä käyttävillä tulisi olla keskustassa katutasossa paikka, jossa olisi saatavilla työntekijä joka auttaa ja tukee asioissa sekä kokemustoimijoita tulisi hyödyntää paremmin. Päihteitä käyttäviä ihmisiä tulisi kuulla...mitä he toivovat (A)

Päihderiippuvaisella loppuu motivaatio kun pompottelu alkaa. Hoitoon pitäisi päästä nopeasti ja yhteistyö eri viranomaisten välillä tulisi olla sujuvampaa. Olemassa olevia palveluita tai osaamista ei myöskään osata hyödyntää. (A)
Päihde ja mielenterveys palveluihin lisää resursseja. Järkyttävät jonot, että pääsee palvelun ja avun piiriin. (A)

Lisäksi jonkun verran toivottiin **käyttöhuoneita ja ajanviettopaikkoja** poissa kaduilta, leikkipuistoista ja kaupoista. Käyttöhuoneita myös vastustettiin, useimmin siksi, että varsinaisen ongelman pelättiin jäävän korjaamatta.

Sopiva paikka ajanviettoon, jostain sivummalta. Ymmärrän, että heidänkin on jossain saatava olla. (A)

Ensimmäinen askel olisi käyttötilat, jotta keskusta rauhoittuisi. Matalan kynnyksen apua pitäisi tarjota helpommin myös. (A)

narkkareiden paapomistilat sijoitetaan siten, että kärsijöiksi joutuvat viattomat ohikulkijat: kouluun menevät lapset, työssä käyvät veronmaksajat ja pelokkaat eläkeläiset. Eikö näitä nistejä saa poistettua syrjemmäksi, keskenään narkkaamaan ja nujakoimaan. Kukkahattutätien hyssyttelevä päihdepolitiikka on täysin epäonnistunut. (A)

Mielenterveys- ja päihdepalveluita kaivataan nuorille ja aikuisille

Niin nuoret kuin täysi-ikäiset vastaajat halusivat panostusta myös **mielenterveyspalveluihin ja mielenterveyden tukemiseen**. Monet nuoret kokivat, että mielenterveyttä tukemalla ehkäistään päihteidenkäyttöä. Jotkut nuoret toivat vastauksessaan esiin myös sen, ettei lapsille saisi antaa mielenterveysongelmia. Toisaalta muutama kommentti tuki myös sitä, että päihteitä käytetään pahan olon tai vaikean tilanteen kanssa selviämiseen.

Suomen valtion pitäis kiinnittää enemmän huomiota nuorten mielenterveyteen ja jaksamiseen (N)

MIELENTERVEYS PALVELUT HELPOSTI JA NOPEASTI NUORILLE, sillä suurin osa näkemästäni päihteiden käytöstä nimenomaan nuorilla on jonkunäköisen mielenterveysongelman oireilua tai seuraus (N)

Nuorten MiTe palveluita pitäisi lisätä, ettei nuorten tarvitsi tarttua pulloon (N)

lapsien ja nuorien mielenterveydestä yms. pitäisi pitää huolta ja pahoinvointia ehkäistä, sillä muuten omaa pahaa oloa saattaa paeta käyttämällä alkoholia ja huumeita. (N)

älä anna niille mielenterveys ongelmia. (N)

Ei pitäisi laittaa niin paljon painetta nuorten niskaan ja pitäisi olla kannustavampi (N)

Ei mitään pidä tehdä, päihteet on hyvii ku on vaikeet (N)

KAIKKI SOTE IHMISET (kuraattorit, terveydenhoitajat, lääkärit, psykologit yms...) OLISIVAT AIDOSTI KIINNOSTUNEITA NUORTEN HYVINVOINNISTA JA AUTTAISIVAT HEITÄ ONGELMISSA!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!! (N)

Koululaiset noin 6-8 luokkalaiset kävisivät koulussa säännöllisesti kuraattorilla tai vaikka sitten ihan lääkrillä asti. (N)

Käydä terapiassa keskustelemassa mieleen jääneestä asiasta. (N)

Kuntalaiset vaikuttavat

Täysi-ikäisten vastaajien

ajatuksia päihteidenkäytöstä ja sen ehkäisemisestä

Kunnassa on puututtava **vahvemmin** alaikäisten päihteidenkäyttöön yli 70 %

Kunnassa on puututtava **vahvemmin** alaikäisten huumekekeiluihin ja käyttöön lähes 80 %

Kunnassa tehtävä **ehkäisevä** päihdetyö ei ole tuttua yli 65 %

ajatuksia myynnistä ja anniskelusta

Kertoisin mielipiteeni lähiravintolan **anniskelulupaan** 46 %

Tiukentaisin alkoholin **myymistä päihtyneelle** ravintoloissa, kaupoissa ym. 60 %

Rajoittaisin **alkoholin anniskelua** tietyillä alueilla 13,5 %

ajatuksia mainonnasta

Rajoittaisin **alkoholijuomien mainontaa** kunnan tilaisuuksissa ja tiloissa 43 %

Rajoittaisin **rahapeli**en mainontaa paikoissa, joissa on paljon alaikäisiä 54 %

Lopuksi

Turvattomuus ja pelkääminen rajoittavat elämää, huoli kavereista ja muista läheisistä voi tuntua ahdistavalta. On vaikeaa katsella keinottomana päihdetilanteen koventumista. Se voi turhauttaa.

On ilmeistä, että päihdekokeilujen tai käytön ehkäisyksi ei riitä se, että lapsia ja nuoria ei päästetä kylälle tai kotibileisiin. Päihteitä tarjotaan nuorille siellä, missä he ovat.

Kunnassa tehtävä ehkäisevä päihdetyö ei ole tuttua yli 65% täysi-ikäisistä vastaajista. Se on toisaalta ymmärrettävää, kun iso osa ehkäisevästä työstä tehdään lähipalveluissa ja toiminnoissa ilman erityistä ehkäisevän työn leimaa. Toisaalta kuntalaisten osallistumista voi vaikeuttaa tiedon puute siitä, mitä tehdään ja miten voisi itse toimintaa hyödyttää. Yksi näkökulma on myös se, että ehkäisevää työtä tekevien ja johtavien on aina tarkasteltava uudelleen työn läpinäkyvyyttä ja vaikuttavuutta. Tehdäänkö oikeita asioita?

Kyselyyn vastanneet kuntalaiset odottavat kuntien ja kaupunkien vastauksia huoliinsa. Vastaajissa oli paljon ihmisiä, jotka olivat valmiita vaikuttamaan, puuttumaan, ilmoittamaan, kasvattamaan ja osallistumaan. Vaikutusten ja vaikuttavuuden saamiseksi meitä on oltava iso joukko ammattilaisia, vanhempia, tavallisia kuntalaisia.

Nämä vastaukset voivat käynnistää tai tehostaa kunnissa ja palveluissa tehtäviä toimia, jos me yhdessä haluamme niin. Kuntien ja alueen ehkäisevän työn koordinaattorit ovat palveluksessasi. Meistä jokainen haluaa muuttaa alueen päihdetilannetta.